

**ТИПІФІКАЦІЯ ВИДІВ СУДИННИХ РОСЛИН, ОПИСАНИХ З УКРАЇНИ:
РОДИНА CARYOPHYLLACEAE JUSS. (ПІДРОДИНИ ALSINOIDEAE A. BR.,
PARONYCHIOIDEAE VIERH.)**

таксономія, тип виду, базіонім, голотип, лектотип, ізотип, неотип, Caryophyllaceae, Україна

У статті наведено список видів підродин Alsinoideae A. Br. і Paronychioideae Vierh. родини Caryophyllaceae Juss., описаних з території України. На основі критичного перегляду літератури та гербарних матеріалів проведено їх типіфікацію.

Цій критичній групі рослин свою увагу і численні критичні розвідки в ранній період дослідження флори країни присвятили відомі природодослідники Ф. Біберштейн, В. Бессер, П. Паллас, Х. Стевен, О. Волошак, Г. Запалович, а пізніше, у середині ХХ століття, — відомі вітчизняні ботаніки Ю. Клеопов, М. Клоков та інші.

Даний список підготовлений на основі ревізії названих підродин і включає 53 види (деякі з них зараз розглядаються як синоніми).

Для кожного виду вказано базіонім, основну синоніміку, а також номенклатурний тип (цитування протологу або голотипу, лектотипу чи неотипу) та місце його зберігання. В окремих випадках замість конкретного номенклатурного типу наводяться автентичні зразки. Тип подається згідно з оригінальним описом зі збереженням старих назв адміністративних пунктів.

ALSINOIDEAE A. BR.

***Alsine* L.**

1. *A. oxypetala* Woł. 1888, Spraw. Kom. Fiz. Ac. Umiej., 22, 2: 214; Kulczyński, 1921, Fl. Polska, 2: 231, pro syn. *Minuartia oxypetala* (Woł.) Kulcz.; Holliday, 1964, Feddes Repert. 69, 1: 13, pro syn. *M. verna* (L.) Hiern. subsp. *oxypetala* (Woł.) Holliday.

Тип: «In fissuris rupium calcareum ad pedem montis Czuczyn, 1580 m s.m.» (KRAM).

2. *A. taurica* Steven, 1856, Bull. Soc. Nat. Mosc. 29, 2: 319; Graebn. 1918, in Ascherson & Graebner, Syn. Mitteleurop. Fl. 5, 1: 758, pro syn. *Minuartia taurica* (Steven) Graebn.

Тип: «In Tauriae littore meridionale circa Karabach, D. Basiner» (LE).

3. *A. zarezchnyi* Zapał. 1911, Consp. Fl. Galic. Crit. 3: 25 «zareczny»; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 480, pro syn. *Minuartia zarezchnyi* (Zapał.) Klovov; Holliday, 1964, Fl. Europ. 1: 448, pro syn. *M. verna* (L.) Hiern. subsp. *verna*.

Тип: «In Tatris frequens: Litworowa, Małofęzchniak, Kondracka, Jayki Bialskie Raczkowa (Kotula), Czerwony Wierch (Kulczyński), Zawrat (Jabłoński) etc.; in Montibus Swidovensibus Marmatiae: Bliźnica, Dragobrat, in monte Rareu Bucovine (Zapałowicz)» (KRAM).

***Arenaria* L.**

1. *A. cephalotes* M. Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc. 1: 346. — *Eremogone cephalotes* (M. Bieb.) Fenzl, 1833, Vers. Darstell. Alsin.: tab. ad p. 44; Зиман, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 71.

Тип: «... in campestribus circa Tyraspolin, tum inter Hyranis et Borysthenis ostia» (LE).

2. *A. glomerata* M. Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc. 1: 350. — *Alsine glomerata* (M. Bieb.) Fenzl, in Ledeb. 1842, Fl. Ross. 1: 344 (excl. var. γ . — *Minuartia glomerata* (M. Bieb.) Degen, 1910, Mitt. Nat. Ver. Steimark, 46: 319; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 476.

Тип: «... in Tauriae saxosis calcareis» (LE).

3. *A. hirsuta* M. Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc. 1: 349. — *Minuartia hirsuta* (M. Bieb.)

Hand.-Mazz. 1909, Anp. K.K. Hofm. Wien, 23: 152; Шишкин, 1936, Фл. СССР, 6: 496; Шалыт, 1972, Опред. высш. раст. Крыма: 149.

Тип: «... in Tauriae montibus altis. In summo monte Tschaturtag» (LE).

4. *A. pineticola* Klokov, 1952, Фл. УРСР, 4: 655, 488; Клоков, 1974, Нов. системат. высш. и низш. раст.: 51, про syn. *Eremogone pineticola* (Klokov) Klokov.

Тип: «RSS Ucr., ditio Charcoviensis, distr. Zmijev, prope pag. Zadonetzkie Chutora, in pineto, 4.VI.1948, E. Lavrenko» (KW, голотип).

5. *A. rigida* M. Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc. 1: 346. — *Eremogone rigida* (M. Bieb.) Fenzl, 1833, Vers. Darstell. Alsin.: tab. ad p. 46; Иконников, 1973, Нов. системат. высш. раст.: 138.

Тип: «... in Ucrainae arena mobili, circa oppidum Paulograd» (LE).

6. *A. zozii* Kleorow, 1939, Журн. Ин-ту. ботан. АН УРСР, 21-22 (29-30): 247; Зиман, 1987, Опред. высш. раст. Укр.: 71.

Тип: «Українська РСР, Херсонська обл., о. Джарилгач в Чорному морі» (KW, лек-тотип).

7. *A. serpyllifolia* subsp. *sarmatica* Zapal. 1911, Consp. Fl. Galic. Crit. 3: 35, p. p.; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 492, про syn. *A. uralensis* Pall. ex Spreng., p. p.

Тип: «W zachodniej i środkowej Galicyi widocznie powszechnie: Trzebinia (Krupa), Krzemionki pod Krakowem (Jabłoński), Zakrzówek (Zmuda), Wola Duchacka (Jabłoński), Dobrczyce (Rogalski), Przemyśl, Starzawa nad Strwiążem (Kotula), Lwów-Lyczaków (Zargczyn), Dublany (Paczoski); na Podolu zdaje się rzadko: Horodenka (Sfendziński). Nado: Mizocz, Wilczewka na Polesin Woł. (Rehman); Ataki w Bessarabii (Paczoski)» (KRAM).

Cerastium L.

1. *C. atriusculum* Klokov, 1947, Ботан. журн. АН УРСР, 4, 1-2: 64; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 451.

Тип: «Arenosis prope p. Kremennaja prov. Voroschilovgradiensis lectus» (CWU)¹.

2. *C. biebersteinii* DC. 1822, Mem. Phys. Gen. 1: 436; Шалыт, 1972, Опред. высш. раст. Крыма: 145.

Тип: описаний за зразками рослин, вирощених в Женеві з насіння, надісланого Ф. Біберштейном з Гірського Криму (G).

3. *C. crassiusculum* Klokov, 1974, Нов. системат. высш. и низш. раст. 1974: 26.

Тип: «Крым, Феодосийский р-н, Планерское. Каменно-степные склоны. 20.V.1966, М. Клоков» (KW, голотип).

4. *C. dentatum* Möschl, 1933, Österr. Bot. Zeitschr. 82, 3: 230. — Шишкин, 1936, Фл. СССР, 6: 45, p. p.; Шалыт, 1972, Опред. высш. раст. Крыма: 147.

Тип: «Balearum, Ostkuste Spaniens, Südküste Frankreichs, Sudteil der Balkanhalbinsel, Krim und Wolgamündung, wahrscheinlich auch in Nordafrika, Kleinasien und den Kaukasusländern, doch lagen mir aus diesem Gebiete keine Belege vor.» (W).

5. *C. heterotrichum* Klokov, 1947, Ботан. журн. АН УРСР, 4, 1-2: 65; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 447.

Тип: «Окрестности г. Николаева Херс. губ. Песчаные открытые места в парке Бишлера за Варваровкой, 14.IV.1906, собр. А. Яната» (KW, неотип).

6. *C. kioviense* Klokov, 1947, Ботан. журн. АН УРСР, 4, 1-2: 64; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 450.

Тип: «Київський Лісостеп. Богуславський р-н, с. Хохітв. Скелі на правому березі р. Рoci 12.VI.1929, G. Kleorow» (KW, голотип, ізотип).

7. *C. odessanum* Klokov, 1974, Нов. системат. высш. и низш. раст. 1974: 29.

Тип: «Одеса. Ботанічний сад, схили до моря. 5.V.1958, М. Клоков» (KW, голотип, ізотип).

8. *C. pseudobulgaricum* Klokov, 1947, Ботан. журн. АН УРСР, 4, 1-2: 60; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 454.

¹ Цитується за протологом, в даний час його місцезнаходження невідоме і зразки цього виду в гербарії КИВ відсутні.

Тип: «Маріупольська округа. Люксембурзький р-н, Кам'яні Могили. Площинки. 27.IV.1925, Leg. М. Клоков» (KW, неотип).

9. *C. schmalhauseni* Pacz. 1889, Зап. Киевск. о-ва естествоиспыт. 10, 2: 423; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 453.

Тип: «Prov. Cherson. In steppis prope u. Nikolaew. Apr. 1895, Legit S. Fedosejew» (KW, лектотип; LE, ізотип).

10. *C. syvaschicum* Kleorow, 1939, Журн. Ін-ту ботан. АН УРСР, 21-22 (29-30): 246; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 452.

Тип: «О-в Джарылгач. Солончаки в сев. ч. острова, плоская гривка, 16.V.1936, И. Зоз» (KW, лектотип).

11. *C. tauricum* Spreng., 1818, Nov. Provent.: 10; Шалыт, 1972, Опред. высш. раст. Крыма: 146.

Тип: описаний з Криму (B).

12. *C. ucrainicum* (Клеоров) Клоков, 1947, Ботан. журн. АН УРСР, 4, 1-2: 62, sine auct. comb. et cum auct. Pacz.; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 448, sine auct. comb. et cum auct. Pacz.; він же, 1974, Нов. системат. высш. и низш. раст. 1974: 32, sine auct. comb. et cum auct. Pacz. ex Klokow. — *Cerastium pallens* (F. Schultz) F. Schultz var. *ucrainicum* Kleorow, 1930, Вісн. Київ. ботан. саду, 11: 33, p. p.

Тип: «УССР. ЛЭС. Аскания-Нова. Целинная защитная степь. Междернинные промежутки. 12.V.1924, А. Оксер» (KW, лектотип, ізотип).

13. *C. stevenii* Schischk. 1936, Фл. СССР, 6: 466; Шалыт, 1972, Опред. высш. раст. Крыма: 145. — *C. villosum* Steven, 1856, Bull. Soc. Nat. Mosc. 29, 2: 392, non Baumg.; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 444, pro syn. *C. glomeratum* Thull. var. *villosum* (Steven) Schmalh.

Тип: «In Tauria littorale circa pagum Otus» (H; LE, ізотип).

Holosteum L.

1. *H. subglutinatum* Klokow, 1974, Нов. системат. высш. и низш. раст. 1974: 38.

Тип: «Крим, Феодосійський р-н, Планерське. Горби (в напрямі «біблійної долини»). Кам'яністі схили. 7.V.1969, М. Клоков» (KW, голотип).

2. *H. syvaschicum* Kleorow, 1939, Журн. Ін-ту ботан. АН УРСР, 21-22 (29-30): 246; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 462, pro syn. *H. umbellatum* L.

Тип: «Melitopol. Ins. Tschurjuk. Новотроицкий р-н, о-в Чурук, уроч. Узгун, 23.V.1928, Ф. Левина» (KW, голотип).

Minuartia L.

1. *M. adenotricha* Schischk., 1937, Тр. Ботан. Ин-та АН СССР, сер. 1, 3: 169; Шалыт, 1972, Опред. высш. раст. Крыма: 149.

Тип: «Чатыр-даг» (LE).

2. *M. aucta* Klokow, 1947, Ботан. журн. АН УРСР, 4, 1-2: 70; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 479.

Тип: «Дівоча гора і ліс біля м. Кременця Тернопільської обл., 13.IX.1940, Ф. Гринь» (KW, голотип).

3. *M. bilykiana* Klokow, 1952, Фл. УРСР, 6: 654.

Тип: «Схил з мергелистим ґрунтом, с. Пантакля Ново-Іванівського р-ну Ізмаїльської (Одеської) обл., 22.VI.1941, Г. Білик» (KW, голотип).

4. *M. birjuzensis* Klokow, 1947, Ботан. журн. АН УРСР, 6, 1-2: 67; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 473.

Тип: «RSS Укр., insula maeotica Birjuzij, V.1936, leg. T. Cziza» (CWU)¹.

5. *M. eglanulosa* (Fenzl) Klokow, 1974, Нов. системат. высш. и низш. раст. 1974: 47.

Тип: «Tauria, leg. Obniski» (KW, лектотип).

6. *M. euxina* Klokow, 1974, Нов. системат. высш. и низш. раст. 1974: 44.

¹ Цитується за протологом, в даний час його місцезнаходження невідоме і зразки цього виду в гербарії KW відсутні.

Тип: «Крым, окрестности Планерского, Карадаг, каменные склоны, 17.VI.1967, М. Клоков» (KW, голотип).

7. *M. hypanica* Klokov, 1947, Ботан. журн. АН УРСР, 4, 1-2: 66; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 470. — *M. hybrida* (Vill.) Schischk. 1936, Фл. СССР, 6: 488, p. p.

Тип: «In lapidosis prope Odessam. Majo, leg. Lang et Szovits. Herb. ruth. Cent. 1. N 14.» (LE, голотип; KW, изотип).

8. *M. leioperma* Klokov, 1947, Ботан. журн. АН УРСР, 4, 1-2: 69; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 477.

Тип: «Мелітопільщина, р. Молочна, Терпець-Богданівка, 11.VIII.1925, М. Клоков» (KW, голотип).

9. *M. piskunovii* Klokov, 1952, Фл. УРСР, 4: 655.

Тип: «Харьковская обл., Купянский р-н, окр. ст. Заосколье, сухие пески (дюны), 1.VI.1915, собр. М. Клоков» (KW, голотип, изотип).

10. *M. pseudohybrida* Klokov, 1974, Нов. системат. высш. и низш. раст. 1974: 40.

Тип: «*Tauria meridionale-occidentalis*, prope opp. Foross. In declivis lapidosis 24.IV.1963, leg. M. Klokov» (KW, голотип).

11. *M. thyraica* Klokov, 1947, Ботан. журн. АН УРСР, 4, 1-2: 68; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 479.

Тип: «*Podolia*, distr. Uschyzia, Bakota rupestres calcareis ad Thyram 8.VII.1927, G. Kleorow» (KW, голотип).

Moehringia L.

1. *M. bracteata* Slendz., 1876, Spraw. Kom. Fiz. Acad. Um.: 109; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 497, pro syn. *M. trinervia* (L.) Clairv.

Тип: «Kreta od strony Krasnego Źuhu, powyżej Żabiego (Ślędziński)» (KRAM).

2. *M. hypanica* Grynj et Klokov, 1951 (1950), Ботан. журн. АН УРСР, 7, 4: 56, рис. 14; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 647.

Тип: «Rss. Ucr., dit. Odessana, distr. Domaniviensis, in graniticis ad Hypanim, prope pag. Bogdanivka, 23.VII.1950. Leg. Th. Grynj» (KW, голотип).

Myosoton Moench

1. *M. sarmaticum* (Zapał.) Šavul. et Rayss., 1926, Fl. Basarab.: 150. — *M. aquaticum* (L.) Fr. subsp. *sarmaticum* Zapał. 1911, Consp. Fl. Galic. Crit. 3: 60; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 437, in adnot. ad *Malachium aquaticum* (L.) Fr.

Тип: «W wyższej części kraju wogóle dość powszechnie; rzadziej w Karpatach: Strzyżów (Bakowski), w Karpatach nad Strzyżówem koło Hutu 450 m (Kotula), natomiast nierzadko pod Czarną Górą po 840 m (Zapałowicz). Okaz z Chocima w Bessarabii (Paczoski)» (KRAM).

Scleranthus L.

1. *S. sylvaticus* Kleorow, 1939, Журн. Ін-ту ботан. АН УРСР, 21-22 (29-30): 247; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 503.

Тип: «Херсонська обл., Новотроїцький р-н, колгосп ім. Сталіна. Положистий схил Сиваша. 18.V.1951, Г. Білик» (KW, неотип).

2. *S. tauricus* Presl ex Knaf, 1872, Oesterr. Bot. Zeitschr. 22: 187; Клоков, 1974, Нов. системат. высш. и низш. раст. 1974: 54.

Тип: не з'ясований.

Spergula L.

1. *S. glandulosa* Besser, 1809, Prim. Fl. Galic. 1: 198, et 2: 352; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 464, pro syn. *Sagina nodosa* (L.) Fenzl. var. *glandulosa* (Besser) Presl.

Тип: «E Volhynia» (KW, неотип)¹.

¹ Протокол виду «... Леорон...» не відповідає жодному зразку, які зберігаються в Гербарії В. Бессера (KW).

Stellaria L.

1. *S. fragilis* Klokov, 1974, Нов. системат. высш. и низш. раст. 1974: 19.

Тип: «Киев, окрестности. Устье р. Десны. Под кустом ивы, несколько влажный песок, 18.VI.1965, М. Клоков» (KW, голотип).

2. *S. hippoctona* (Czern.) Klokov, 1974, Нов. системат. высш. и низш. раст. 1974: 15. — *S. graminea* L. *hippocotona* Czern. 1859, Consp. Pl. Charc.: 11.

Тип: «Charcovia, Hortus Universitatis, 8.VI.1852, V.M. Czerniaew» (KW, голотип).

3. *S. xanthanthera* Pobed. 1929, Изв. Гл. ботан. сада СССР, 28: 583; Шишкин, 1936, Фл. СССР, 6: 395, про syn. *S. media* (L.) Суг.

Тип: описаний з Києва і Дніпропетровська (LE).

4. *S. viscida* M. Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc. 1: 342; Черепанов, 1995, Сосуд. раст. Рос. и сопред. госуд.: 315 pro syn. *Dichodon viscidum* (M. Bieb.) Holub.

Тип: «... in Tauriae et Caucasi campestribus» (LE).

PARONYCHIOIDEAE VIERH.

Herniaria L.

1. *H. euxina* Klokov, 1947, Ботан. журн. АН УРСР, 4, 1-2: 73-74, рис. 3 (5); Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 520.

Тип: «Rss Ucr., Borysthenis inferior, in humilitate inter arenas Ivanovskiensem et Tschulakovskiensem, *S. versus* a lac. Odzhigan, in salinis. 1.VII.1926. Leg. A. Poretzkii» (LE, голотип).

2. *H. kotovii* Klokov, 1947, Ботан. журн. АН УРСР, 4, 1-2: 72, рис. 3 (3); Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 517.

Тип: «Ucraina distr. Melitopol, Ascania-Nova, 3.VII.1925, M. Shalyts» (KW, неотип).

3. *H. polygama* J. Gay, 1847, in Duchartre, Rev. Bot. 2: 371; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 519.

Тип: не з'ясований.

4. *H. suavis* Klokov, 1947, Ботан. журн. АН УРСР, 4, 1-2: 71, рис. 3 (2); Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 520. — *H. glabra* auct. fl. ucr. pro max parte, non L. s. str.

Тип: «Сталинская обл., Славянский р-н, с. Банное. Левый берег р. С. Донец. На лугу, очень редко, цв. 24.VI.1938. Н. Осадча» (KW, неотип).

Illecebrum Rupp. ex L.

1. *I. cephalotes* M. Bieb. 1819, Fl. Taur.-Cauc. 3: 169. — *Paronychia cephalotes* (M. Bieb.) Besser, 1830, Enum. Hort. Cremenec: 4; Клоков, 1952, Фл. УРСР, 4: 512.

Тип: «In Tauriae rupestribus calcareis, imprimis circa Karassubazar» (LE).

Paronychia Mill.

1. *P. cephalotes* (M. Bieb.) Besser subsp. *pontica* Borhidi, 1966, Acta Bot. Acad. Sci. Hung. 12, 1-2: 39. — *P. pontica* (Borhidi) Chaudhri, 1968, Meded. Bot. Mus. Utrecht, 285: 241, Pl. XIII, Fig. 25-29.

Тип: «Укр. РСР, Крым, поблизу Судака» (BPU).

2. *P. taurica* Borhidi et Sikura, 1961, Acta Bot. Acad. Sci. Hung. 7, 1-2: 3, рис. 1; Клоков, 1974, Нов. системат. высш. и низш. раст.: 55; Черепанов, 1995, Сосуд. раст. Рос. и сопред. госуд.: 328, про syn. *P. cephalotes* (M. Bieb.) Besser.

Тип: «Tauria, monte Ai-Petri, supra opp. Mischor» (BPU).

Автори широко дячні канд. біол. наук О. Борисовій (Ін-т ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, м. Київ), канд. біол. наук Б. Процю (Ін-т екології Карпат НАН України, м. Львів) та магістру Й. Зимовській (Ягеллонський університет, м. Краків) за допомоги в отриманні відомостей про протологи деяких видів.

Л.И. Крицкая, В.В. Новосад, Н.М. Федорончук, М.В. Шевера

**ТИПИФИКАЦИЯ ВИДОВ СОСУДИСТЫХ РАСТЕНИЙ, ОПИСАННЫХ
С УКРАИНЫ: СЕМЕЙСТВО CARYOPHYLLACEAE JUSS.
(ПОДСЕМЕЙСТВА ALSINOIDEAE A. BR., PARONYCHIOIDEAE VIERH.)**

Институт ботаники им. Н.Г. Холодного НАН Украины, г. Киев

Приведен список видов подсемейств *Alsinoideae* A. Br. и *Paronychioideae* Vierh. семейства *Caryophyllaceae* Juss., описанных с территории Украины. Для каждого вида указана основная синонимика, номенклатурный тип (голотип, лектотип или изотип) и место его хранения.

L.I. Krytska, V.V. Novosad, M.M. Fedoronchuk, M.V. Shevera

**TYPIFICATION OF SPECIES OF VASCULAR PLANTS DESCRIBED
FROM UKRAINE: FAMILIE CARYOPHYLLACEAE JUSS.
(SUBFAMILIES ALSINOIDEAE A. BR., PARONYCHIOIDEAE VIERH.)**

M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

The list of species of vascular plants of the *Caryophyllaceae* Juss. (the subfamilies *Alsinoideae* A. Br. and *Paronychioideae* Vierh.). The following data are provided: basionym; original nomenclatural citation; holotype, lectotype and/or isotype; herbarium (-a) at which the specimen(s) is/are deposited.